ORTODOKSİA
AHLÂKÎ VE DİNÎ RESALE

Müdürü mes'ul
MELETİOS LUKAKİS

Mahal idare
Tahta Minare, Vodina Sokağı 42
İstanbul – Fener

ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ
ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΗΘΙΚΟΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ
† Ο ΧΡΙΣΤΟΥΠΟΛΕΩΣ ΜΕΛΕΤΙΟΣ

● ΕΤΟΣ ΙΣΤ΄. — ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1941. — ΤΕΥΧΟΣ 12 ●

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ:

† ΒΕΝΙΑΜΙΝ

ΕΛΕΩι ΘΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΩΝ/ΠΟΛΕΩΣ ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ

ΠΑΝΤΙ ΤΩι ΠΛΗΡΩΜΑΤΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

ΧΑΡΙΝ, ΕΛΕΟΣ ΚΑΙ ΕΙΡΗΝΗΝ ΑΠΟ ΤΟΥ ΕΝ ΒΗΘΛΕΕΜ ΓΕΝΝΗΘΕΝΤΟΣ ΣΩΤΗΡΟΣ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

Ἐπεφάνη καὶ πάλιν ὁ λαμπρὸς ἀστὴρ ὁ διὰ μέσου τοῦ σκότους χειμερινῆς νυκτὸς ὁδηγήσας ποτὲ τοὺς ἐξ Ἀνατολῶν Μάγους εἰς προσκύνησιν τοῦ ἐν τῷ Σπηλαίῳ τῆς Βηθλεὲμ τεχθέντος καὶ ἐν φάτνῃ πενιχρᾷ ἀνακλιθέντος Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ.

Ὑπὸ τοῦ ἱλαροῦ φωτὸς τοῦ ἀστέρος τούτου καθοδηγούμενοι διέλθωμεν καὶ ἡμεῖς, τέκνα ἡμῶν ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά,

ἕως Βηθλεέμ, ὅπως ἴδωμεν τὸ ρῆμα τὸ γεγονός, ὅ ἄγγελος Κυρίου κατὰ τὴν ὑπερφυᾶ νύκτα τῆς Γεννήσεως ἐλάλησε πρὸς τοὺς ποιμένας τοὺς ἀγραυλοῦντας καὶ φυλάσσοντας φυλακὰς τῆς νυκτὸς ἐπὶ τὴν ποίμνην αὐτῶν.

Ἔνδοθι τοῦ Σπηλαίου, ἐνώπιον τῆς φάτνης, καὶ ἐν τῇ βασιλευούσῃ ἐκεῖ ἀποκόσμῳ γαλήνῃ καὶ ἠρεμίᾳ θέλομεν εὕρῃ ἀνάπαυσιν, θέλομεν λησμονήσῃ πρὸς στιγμὴν πᾶσαν μέριμναν βιωτικὴν καὶ πᾶσαν ὁθενδήποτε καὶ ὁπωσδήποτε ἐγγιγνομένην καὶ ταράττουσαν τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν ἡμῶν ἀνησυχίαν καὶ ταλαιπωρίαν. Ὁ θόρυβος τῆς ψυχῆς ἡμῶν θὰ καταπραϋνθῇ.

Πλησιάσωμεν μετ᾽ ἐλπίδος πρὸς τὴν φάτνην καὶ ἑορτίῳ φωνῇ δοξολογήσωμεν τὸν μορφὴν δούλου ἀναλαβόντα καὶ ἀνθρώπου ἀδυναμίαν ὑπὲρ τῆς τῶν ἀνθρώπων σωτηρίας ἐνδυσάμενον μέγαν καὶ ἰσχυρὸν Ποιητὴν τοῦ Παντός. Ἀντὶ χρυσοῦ, λιβάνου καὶ σμύρνης προσαγάγωμεν ἡμεῖς τὴν ἔνθερμον ἡμῶν ἀπὸ καρδίας εὐχαριστίαν, ἀνθ᾽ ἧς ἠξιώθημεν ἐξαιρετικῆς χάριτος.

Καὶ ἵνα ὁ αἶνος καὶ ἡ εὐχαριστία ἡμῶν αὕτη νῦν τε καὶ πάντοτε ᾖ εὐπρόσδεκτος, μὴ λησμονῶμεν ὅτι δέον ἵνα συνοδεύηται καὶ ὑπὸ ἀναλόγου χριστιανοπρεποῦς ἐν τῷ κόσμῳ πολιτείας καὶ δι᾽ ἐνεργοῦ πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπης. Οὐ μόνον ἐν τῷ Σπηλαίῳ τὴν στιγμὴν ταύτην εὕρηται ὁ Κύριος. Θέλομεν εὕρῃ Αὐτὸν πανταχοῦ, ὅπου καλεῖ ἡμᾶς ἡ φωνὴ τῆς συμπαθείας καὶ τῆς οἰκτιρμοσύνης. Παρὰ τὸ προσκέφαλον τοῦ ἀσθενοῦς, παρὰ τὸ πλευρὸν τοῦ πάσχοντος, παρὰ τὸ ὀρφανόν, παρὰ τὸν πεινῶντα, ἐν τῇ καλύβῃ τοῦ πτωχοῦ. Πρὸς πάντας τούτους, τέκνα ἐπίσης τοῦ Οὐρανίου Πατρός, καὶ πάντοτε μέν, μειζόνως δὲ κατὰ τὰς ἁγίας τῆς εὐσεβείας ἡμῶν ἑορτὰς καὶ κατὰ τὰς διανυομένας νῦν λίαν σκληρὰς καὶ πλήρεις ὀδυνῶν ἡμέρας, φιλάνθρωπον τείνοντες χεῖρα, ἐπισπῶμεν ἐφ᾽ ἡμᾶς τὴν εὐλογίαν τοῦ Θεοῦ καὶ θησαυρίζομεν ἑαυτοῖς θησαυροὺς οὐχὶ ἐπὶ τῆς γῆς, ὅπου σὴς καὶ βρῶσις ἀφανίζει καὶ ὅπου κλέπται διορύσσουσι καὶ κλέπτουσιν, ἀλλ᾽ ἐν τῷ οὐρανῷ, ὅπου οὔτε σὴς οὔτε βρῶσις ἀφανίζει καὶ ὅπου κλέπται οὐ διορύσσουσιν οὐδὲ κλέπτουσι.

Πρὸ τοῦ Σπηλαίου τῆς Βηθλεὲμ γονυπετεῖς τὴν νύκτα ταύτην προσευχηθῶμεν ὁμοῦ μετὰ τῶν ἁπανταχοῦ πιστῶν ἰδιαιτέρως ὑπὲρ τῆς εἰρηνεύσεως τοῦ κόσμου. Σφοδρὰ ὄντως ἡ καταλαβοῦσα τὴν ἀνθρωπότητα σύμπασαν θύελλα καὶ οὐδαμοῦ ὁρῶνται σημεῖα προμηνύοντα τὸν ἐν τάχει κοπασμὸν αὐτῆς. Ἀλλ' ἰσχυρὸς ὁ βραχίων Κυρίου καὶ πέραν τοῦ περιβάλλοντος ἡμᾶς σκότους διορῶμεν τὸ φῶς Αὐτοῦ τὸ πλῆρες, τὸ καθαρόν, ὅπερ κατισχύσει, πεποίθαμεν, τοῦ σκότους καὶ λυτρώσεται τὴν ἀνθρωπότητα τῆς ἐνεστώσης ἀπειλῆς τῆς καταστροφῆς. Ὁ ὕμνος τῆς οὐρανίου στρατιᾶς τῶν ἀγγέλων «Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία» ἐνισχύει καὶ στηρίζει τὴν πεποίθησιν ἡμῶν ταύτην.

Ἡ χάρις τοῦ κατὰ σάρκα Γεννηθέντος Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τῆς πατρικῆς ἡμῶν εὐλογίας καὶ τῶν ἐγκαρδίων ἡμῶν εὐχῶν ἐπὶ τῇ μεγάλῃ καὶ κοσμοσωτηρίῳ ταύτῃ ἑορτῇ καὶ τῷ ἐπὶ θύραις νέῳ ἐνιαυτῷ εἴη μεθ' ὑμῶν καὶ τῶν οἴκων ὑμῶν καὶ τὸ ἔλεος Αὐτοῦ προφθάσαι τὸν κόσμον ἐν τῇ εἰρήνῃ καὶ τῇ δικαιοσύνῃ καὶ τῇ ἀληθείᾳ.

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ ΤΟΥ 1941

† Ο ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

διάπυρος πρὸς Θεὸν εὐχέτης πάντων ὑμῶν

Η ΦΩΝΗ ΤΟΥ ΣΠΗΛΑΙΟΥ ΤΗΣ ΒΗΘΛΕΕΜ

Μία νύκτα ἐξαιρετικὴ παρουσιάσθη διὰ τὴν Ἀνθρωπότητα. Νύκτα ποὺ ἔμελλε νὰ χωρίσῃ τὴν ἱστορίαν τοῦ κόσμου εἰς δύο μέρη ὅλως διόλου διάφορα. Νύκτα ποὺ θὰ ἐσκέπαζε τὸ σκότος διὰ πάντοτε καὶ θὰ ἔδιδεν ἀρχὴν καὶ γέννησιν εἰς ἕνα νέον πνευματικὸν καὶ ἠθικὸν φῶς. Νύκτα μυστηριώδης, ἀκατάληπτος ποὺ ἐγκυμονοῦσε τὸ ἀνέσπερον φῶς Εἰς τὴν ἐρημίαν τοῦ σπηλαίου τῆς Βηθλεέμ, ἐκεῖ ὅπου βαθειὰ σιγὴ ἐβασίλευε, ἠκούσθησαν ἐξαίφνης φωναὶ διάφοροι. Οἱ ἦχοι τῶν αὐλῶν τῶν ἀθώων ποιμένων, τὸ ᾆσμα τῆς στρατιᾶς τῶν ἀγγέλων, ἀνακατευμένη ἡ ἀνθρωπίνη συναυλία μὲ τὴν θείαν, διότι κατὰ παράδοξον τρόπον ἐπεκοινώνει τότε τὸ πεπερασμένον μὲ τὸ Ἄπειρον Ὕμνοι. ἀνεπέμποντο δι' ἐκεῖνον ποὺ ἐνεφανίζετο Θεάνθρωπος εἰς τὸ ταπεινὸν σπήλαιον, δι' ἐκεῖνον ποὺ ὕστερον ἀπὸ ὀλίγον θὰ ἐκήρυττε· «ἐγώ εἰμὶ τὸ φῶς τοῦ κόσμου, ὁ ἀκολουθῶν ἐμοί, οὐ μὴ περιπατήσῃ ἐν τῇ σκοτίᾳ, ἀλλ' ἕξει τὸ φῶς τῆς ζωῆς».

Τὸ φῶς τῆς Βηθλεὲμ ἐσκόρπιζε καὶ διέλυε τὰ σκότη τῶν αἰώνων, τὰ μαῦρα σύννεφα τῆς κακίας, καὶ μετέδιδε τὸ ἐκθαμβωτικὸν φῶς τοῦ νέου κόσμου, τοῦ καινοῦ ἀνθρώπου. Τὸ φωτεινὸν ὑπερφυσικὸν ἄστρον ποὺ ὡδήγει τοὺς μάγους ἐσυμβόλιζε τὸ φῶς ποὺ ἔβγαινεν ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὸ σπήλαιον.

Ἡ Ἀνθρωπότης, τὴν ὁποίαν ἐπὶ αἰῶνας πάσχουσαν παρίστανεν ὁ προμηθεὺς Δεσμώτης ἐλησμόνει τὴν κραυγὴν τῆς ὀδύνης της, κατεσίγαζε τὰς φωνὰς τῶν κλαυθμῶν της καὶ ἤκουε περίεργος καὶ ἐνθουσιώδης τὴν χαρμόσυνον φωνὴν ποὺ ἀντηχοῦσεν εἰς τὰ ἑτοιμόρροπα τοιχώματα τοῦ ἁγιασμένου σπηλαίου. «Δόξα ἐν ὑψίστοις θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία».

Τὴν φωνὴν αὐτὴν ποὺ καταβαίνει ἀπὸ τὸν οὐρανὸν τοῦ οὐρανοῦ δὲν ἠμποροῦν νὰ τὴν πνίξουν οὔτε αἱ κραυγαὶ τῶν ἰσχυρῶν τῆς γῆς, οὔτε αἱ κλαγγαὶ τῶν φονικῶν ὅπλων καὶ ἄν αὐτὰ ὀνομάζωνται κολοσσιαῖα τηλεβόλα. Ἡ δύναμις τῆς φωνῆς τῆς Βηθλεὲμ διαφέρει ἀπὸ τὰς ἄλλας κραυγὰς ὅσον διαφέρει τὸ θεῖον ἀπὸ τὸ ἀνθρώπινον, ὁ οὐρανὸς ἀπὸ τὴν γῆν.

Η ΕΝ ΧΑΛΚΗ ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΤΡΙΑΔΟΣ

2) ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟΝ, ΚΑΝΟΝΙΚΗ ΕΞΑΡΤΗΣΙΣ

Πῶς ὠνομάζετο ἀρχικῶς ἡ ἡμετέρα μονή, τυγχάνει ἄγνωστον. Αἱ πρῶται ἱστορικαὶ πληροφορίαι, προερχόμεναι παρὰ τοῦ ἱ. Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου, ἀναφέρουσιν αὐτὴν ἁπλῶς: ***μονήν, μοναστήριον***. Ὁ αὐτὸς ἱ. ἀνὴρ ὀνομάζει τὸν ἱδρυτὴν αὐτῆς Ἰωάννην, ***καθηγούμενον*** ἢ ***καθηγητὴν τῆς Χαλκίτου***. [5] Ἀναμφιβόλως ὑπὸ τὴν τελευταίαν ταύτην λέξιν νοεῖται ἡ λέξις ***νῆσος*** (Χαλκῖτις νῆσος), ἀφίνεται ὅμως συγχρόνως νὰ νοηθῇ καὶ τοῦτο, ὅτι δηλ. τὸ πάλαι ὄχι μόνον μία καὶ μόνη ὑπῆρχεν ἐν Χάλκῃ μονὴ — ἡ ἡμετέρα μονὴ — ἀλλὰ καὶ ἐγνωρίζετο αὕτη ὡς ***μονὴ τῆς Χαλκίτου***, κατὰ τὸ ὡς ἄνω: ***καθηγούμενος ἢ καθηγητὴς τῆς Χαλκίτου***. Ὁμοίαν ὀνομασίαν συναντῶμεν ἀργότερον, τῷ 1519, ἐν τῷ ὑπ' ἀρ. 59 χειρογράφῳ τῆς μονῆς, ἔνθα σημειοῦται ὅτι τοῦτο «πέφυκε τοῦ ***μοναστηρίου τῆς Χάλκης***». Οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι πρόκειται περὶ

5) Migne τόμ. 99 στ. 1621—*Cozza Luzi* ὡς ἀνωτ. ep. V. p. 6.

Τὸ ἄκουσμα τῶν κρότων τῶν ἀνθρωπίνων φονικῶν μέσων, ὁσονδήποτε ἐκκωφαντικὸν καὶ ἂν εἶναι αὐτό, εἶναι στιγμιαῖον. Στιγμιαῖον κατὰ τὴν ἀριθμητικὴν τῆς ἀνθρωπότητος, ὄχι τοῦ ἀνθρώπου. Ἐπιβλητικὴ καὶ θριαμβεύουσα ἐπακολουθεῖ ἡ φωνὴ τῆς Βηθλεὲμ «δόξα ἐν ὑψίστοις θεῷ, καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία».

Εἰς τὴν ἀνάλυσιν τῶν λέξεων αὐτῶν διαβάζομεν τὰ στοιχεῖα τῆς ἀληθινῆς προόδου καὶ εὐτυχίας τῶν ἀνθρώπων. Διαβάζομεν τὸ βιβλίον τοῦ ἀναγεννωμένου κόσμου, τῆς ἀνακαινιζομένης ἀνθρωπότητος. Εὐδοκεῖ ὁ θεός, ἀρέσκεται ὁ Αἰώνιος Δημιουργός, εἰς τὴν προαγωγὴν τῆς ἀρετῆς, τῆς ἀληθείας, τῆς δικαιοσύνης, τῆς πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπης. Ἀρέσκεται εἰς τὴν πρόοδον ποὺ συνίσταται ἀπὸ ὅλα τὰ ἀνώτερα καὶ ἁρμονικὰ στοιχεῖα, πνευματικὰ καὶ ἠθικά. Τὰ στοιχεῖα αὐτὰ καταρτίζουν καὶ στολίζουν τὴν πραγματικὴν εἰκόνα τοῦ θεοῦ, τὸν ὑπεράνθρωπον τοῦ Χριστοῦ. Πρὸς τοὺς τοιούτους ἀνθρώπους κυρίως ἀπευθύνεται ἡ φωνὴ τῆς Βηθλεὲμ καὶ «ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία».

† Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΗΛΙΟΥΠΟΛΕΩΣ ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ

τῆς ἱερᾶς ἡμῶν μονῆς, ἐὰν δὲ ὁ σημειώσας τὰ ἀνωτέρω δὲν προσέθηκε καὶ τὸ πραγματικὸν ὄνομα αὐτῆς, ὡρισμένως ἐμιμήθη εἰς τοῦτο καὶ ἄλλους προγενεστέρους αὐτοῦ καὶ εἶχεν ὑπ' ὄψει τὸ γεγονὸς ὅτι δὲν ἦτο ἄηθες ὅπως ἡ ἐν Χάλκῃ ἱ. μονὴ τῆς Ἁγίας Τριάδος ὀνομάζηται καὶ γνωρίζηται παρ' ὅλων ὡς τὸ ***μοναστήριον τῆς Χάλκης***, ὡς τὸ ἀρχαιότερον δηλ. καὶ ἱστορικώτερον, ὡς τὸ κυριώτερον μοναστήριον τῆς νήσου ταύτης, ἐν ἀντιθέσει πρὸς ἄλλας ἐν αὐτῇ ὑπαρξάσας σὺν τῷ χρόνῳ μονάς. Ἀνάλογόν τι συνέβαινε πάντως καὶ παρὰ τῷ ἱ. Στουδίτῃ. Ἐντεῦθεν δὲ καὶ ἐξηγεῖται ἡ ἀπὸ μέρους αὐτοῦ ἀποσιώπησις τῆς ὀνομασίας τῆς μονῆς, ὁσάκις ποιεῖται οὗτος λόγον περὶ αὐτῆς (6)

Συνεπῶς δυνάμεθα νὰ ἰσχυρισθῶμεν ὅτι ἡ ἱ. ἡμῶν μονὴ ἀπὸ τῶν πρώτων ἡμερῶν τῆς ἱδρύσεως αὐτῆς ἐσεμνύνετο τῷ τιμίῳ ὀνόματι τῆς ἁγίας καὶ ζωοποιοῦ καὶ ὁμοουσίου καὶ ἀδιαιρέτου Τριάδος.

Γεννᾶται τὸ ἐρώτημα: πότε ἀκριβῶς πληροφορούμεθα ἐκ τῆς ἱστορίας περὶ τῆς ὀνομασίας ταύτης. Ὁ πολὺς G. Schlumberger ἐδημοσίευσε σφραγῖδα, ἀποδίδων αὐτὴν εἰς ἡγούμενον μονῆς τῆς ἁγίας Τριάδος, ὀνόματι Λέοντα, ζήσαντα δὲ κατὰ τὸν ι΄ αἰῶνα ἐπὶ Ἰωάννου τοῦ Τσιμισκῆ. (7) Ὁμολογοῦμεν ὅτι δὲν πειθόμεθα ὅτι πρόκειται περὶ τῆς ἡμετέρας μονῆς ἐφ' ὅσον δὲν σημειοῦται ὁ τόπος, ἐν ᾧ ἡ ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Schlumberger μονὴ εὕρηται. Μετὰ ἕνα αἰῶνα καὶ συγκεκριμένως τῷ 1063, ἡ βασίλισσα Αἰκατερίνη Κομνηνή, ἀφιεροῦσα εἰς τὴν ἱ. ἡμῶν μονὴν χειρόγραφον εὐαγγέλιον, ὠνόμαζεν αὐτὴν ρητῶς ***ἱ. μονὴν τῆς ἁγίας Τριάδος τῆς Χάλκης***. (8) Ἡ μαρτυρία αὕτη εἶνε ἡ πρώτη περιελθοῦσα εἰς ἡμᾶς σαφὴς καὶ βεβαία πληροφορία περὶ τῆς ὀνομασίας τῆς ἡμετέρας μονῆς. Μεταγενεστέραν τοιαύτην δυστυχῶς δὲν ἔχομεν οὔτε πρὸ τῆς ἁλώσεως οὔτε καὶ εὐθὺς μετὰ τὴν ἅλωσιν. Ἀργότερον περὶ τὰ μέσα τοῦ ιστ΄ αἰῶνος, Μητροφάνης Γ΄. ὁ Βυζάντιος ἐπανέλαβε τὴν ὀνομασίαν τῆς μονῆς ὡς ***μονῆς τῆς ἁγίας Τριάδος***.

Καὶ ὄχι μόνον τοῦτο. Ὁ αὐτὸς πατριάρχης ἀνέφερε καὶ προσωνυμίαν τινὰ τῆς μονῆς, τὴν τοῦ ***Ἐσόπτρου***. Ἐπανέλαβεν αὐτὴν προϋπάρ-

---

6) Sigillographie de l'empire byzantin Paris. 1884. σ. 140—*Ὀρθοδοξία* ΣΤ΄ (1931) σ. 525.

7) Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο ἔχομεν ἀντίθετον γνώμην πρὸς τὴν ἄλλοτε διατυπωθεῖσαν (*Ὀρθοδοξία* ΣΤ΄ σ. 482).

8) *Ἀ. Π. Κεραμέως*, δύο κατάλογοι ἑλλ. κωδίκων ἐν ΚΠ. τῆς Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς καὶ τοῦ Ζωγραφείου ἐν τῷ *Δελτίῳ* τοῦ ἐν ΚΠ. Ρωσσ. Ἀρχ. Ἰνστιτούτου. Σοφία. 1909, σ. 106 ἑξ.—*Ὀρθοδοξία* ὡς ἀνωτ. σ. 525.

χουσαν ἢ ἐφεῦρεν τὸ πρῶτον αὐτήν, οὗτος, καθὰ ἰσχυρίσθη ἐν τῷ ἐπιγράμματι αὐτοῦ ὁ Μ. Οἰκονόμος Κωνσταντῖνος ***(καί μιν Ἔσοπτρον ἐῢς κλήϊσε Μητροφάνης)***; Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ἔκτοτε ἡ ἡμετέρα μονὴ συνοδεύεται καὶ διὰ τοῦ χαρακτηρισμοῦ τούτου. Οὕτω Θεοδόσιος ὁ Ζυγομαλᾶς (10 8βρ. 1574), ὁ ἡγούμενος τῆς μονῆς ἱερομόναχος Διονύσιος (Φεβρ. 1691), τὸ σιγίλλιον Γαβριὴλ Δ'. (Ἰούνιος 1781), Κωνσταντῖνος ὁ Τιπάλδος, ἀρχιμανδρίτης καὶ Σχολάρχης τῆς ἱ. Θεολ. Σχολῆς 8 8βρ. 1844) καὶ ὁ Μ. Οἰκονόμος Κωνσταστῖνος († 1847) ἀναφέρουσι τὴν προσωνυμίαν ταύτην τῆς ἡμετέρας μονῆς ὡς ***ἐπιλεγομένης, ἤ ἐπικεκλημένης κατ' ἀρχαίαν ἐπωνυμίαν: Ἐσόπτρου***, προσωνυμίαν ὑπενθυμίζουσαν πρὸς τῇ ἐσωτερικῇ ἠθικῇ καθαρότητι καὶ τελειότητι τῆς μοναστικῆς ἀδελφότητος καὶ τὸ ἐξωτερικὸν ἀπό γε θέσεως περίοπτον τῆς μονῆς, ἐξ οὗ καὶ ἐκλήθη αὕτη ποτὲ ὑπὸ τοῦ Καισαρίου Δαπόντε († 1789) ***περίβλεπτος*** («γιὰ τὴν τοποθεσία, γύρω τριγύρω βλέπεται ὅλο μὲ εὐκολία»). Δυστυχῶς ἡ προσωνυμία αὕτη τοῦ ***Ἐσόπτρου*** ἔπαυσε χρησιμοποιουμένη ἐφεξῆς ἀπαντῶσα μόνον μίαν φορὰν ἐν γράμματι Ἰωακεὶμ Β' (10 Μαΐου 1863) καὶ δὴ διὰ τῆς λέξεως ὄχι ***Ἐσόπτρου*** ἀλλὰ ***Κατόπτρου***. (9) Εἴμεθα τῆς γνώμης ὅπως ἐπανέλθῃ καὶ πάλιν αὕτη χρησιμοποιουμένη τοὐλάχιστον ἐν ἐπισήμοις τῆς Ἐκκλησίας πράξεσι καὶ ἰδιαιτέρως ἐν τῇ σφραγίδι τῆς μονῆς.

Πρὸς τῷ ἀνωτέρω φέρεται ἀποδοθεῖσα ὑπὸ τοῦ ἱ. Φωτίου τῇ ἱ. ἡμῶν μονῇ καὶ ἡ ἐπωνυμία τῆς ***Σιὼν*** ἢ τῆς ***Νέας Σιών***. Πρῶτος Κωνστάντιος ὁ Σιναίου ἐδημοσίευε τῷ 1824 ὅτι «τὸ μονίδριον αὐτὸ ἐλέγετο πρότερον ***τῆς Σιὼν*** καὶ ἑπομένως ὠνομάσθη τῆς ***ἁγίας Τριάδος τοῦ Ἐσόπτρου***». Ποῦ βασιζόμενος ἰσχυρίσθη τοῦτο, ἄγνωστον. Κατὰ 8βριον 1848 προλογιζόμενος ἐν τῇ α' ἐκδόσει τῆς ἱ. ἀκολουθίας τοῦ ἁγίου Φωτίου Π/χου Κ/Πόλεως ὁ σχολάρχης Σταυρουπόλεως Κωνσταντῖνος ὁ Τιπάλδος ἀναφέρει ὅτι συνέστη ἡ ἑορτὴ τοῦ ἱ. πατρὸς ἐν τῇ μονῇ τῆς ἁγίας Τριάδος «τῇ παρ' αὐτοῦ τοῦ τρισμάκαρος τὸ πρῶτον κτισθείσῃ, ὡς ἡ ἐκ πατέρων εἰς ἡμᾶς ἀφικομένη παράδοσις ἐξιστόρησε, καὶ τῇ τῆς ***Νέας Σιὼν*** ἐπωνυμίᾳ παρ' αὐτοῦ σεμνολογηθείσῃ». Μετέπειτα δὲ καὶ ὁ Μ. Οἰκονόμος Κωνσταντῖνος τονίζει ἐν τῷ σχετικῷ ἐπιγράμματι αὐτοῦ τὸ αὐτὸ ***(.... καὶ ἑ Νέην ἐξονόμηνε*** (= ὁ ἱ. Φώτιος) ***Σιών.)***

---

9) ***Κωνσταντινιὰς*** κλπ. ὡς ἀνωτ, σ. 166.—*R. Janin* ὡς ἀνωτ. σ. 330—***Σκ. Βυζαντίου*** ἢ ΚΠ. ΚΠ. 1862, Β'. σ. 301—Notice κλπ. ὡς ἀνωτ. ὑπὸ *E. Legrand* σ. 188—***Μ. Πρωτ. Ἀθηναγ.*** ὡς ἀνωτ. σ. 86—***Ὀρθοδοξία*** ὡς ἀνωτ. σ. 482. 629.

Ὁ Σκαρλάτος Βυζάντιος, τῷ 1862, ἄλλως πως ἐδικαιολόγει τὴν ἐπωνυμίαν ἰσχυριζόμενος ὅτι «ἡ μονὴ τῆς ἁγίας Τριάδος ἐπωνομάζετο πρότερον τῆς **Σιών**, διότι ἦτον, φαίνεται, **μετόχιον εἴτε τῶν Ἱεροσολύμων εἴτε τοῦ Σινᾶ ὄρους**, προσεπονομασθεῖσα ἔπειτα, διὰ τὸ περίοπτον τῆς θέσεως, **Κάτοπτρον**». (10)

Ἡ τοιαύτη αἰτιολογία τῆς ἐπωνυμίας δὲν δύναται νὰ στηριχθῇ. Ἐὰν ἤθελε γίνῃ πρὸς στιγμὴν ἀποδεκτὸν ὅτι ὄντως ἀπεδόθη ποτὲ τῇ ἡμετέρᾳ μονῇ τοιαύτη προσωνυμία (**Σιὼν** ἢ **Νέα Σιών**), αὕτη προῆλθεν ἐκ τοῦ ὅτι ἦν ἱδρυμένη ἡ μονὴ ἐπὶ ἑνὸς τῶν λόφων τῆς Χαλκίτιδος νήσου, κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὸν λόφον Σιὼν ἐφ' οὗ ἔκειτο ἡ πόλις Δαυῒδ καὶ οὐχὶ ἐκ τῆς ἐξαρτήσεως τῆς μονῆς παρ' ἄλλης τινὸς πατριαρχικῆς ἐκκλησίας ἢ ἄλλης τινὸς μονῆς. Ἐφ' ὅσον δὲ μάλιστα ὁ ἱ. Φώτιος θεωρεῖται συνδεόμενος στενῶς πρὸς τὴν μονὴν διατελέσας ὁ πρῶτος ἀνακαινιστὴς αὐτῆς, εὐνόητον ὅτι ὁ ἱ. πατὴρ οὐδέποτε θὰ συνηυδόκει ὅπως παραμερίζων τὴν ἐκκλησίαν Κ/Πόλεως, ἧς προΐστατο, θέσῃ τὴν μονὴν αὐτοῦ ὑπὸ τὴν κανονικὴν ἐξάρτησιν ἄλλης, ἔξω τῆς δικαιοδοσίας αὐτοῦ, ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς. Ἡ ἡμετέρα μονὴ ἀπὸ πρώτης ἀρχῆς ἦτο καὶ ἐφεξῆς παρέμεινεν ἐξηρτημένη κανονικῶς ἀπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου. Μία ἀπόδειξις τυγχάνει καὶ ἡ παρὰ τοῦ πατριάρχου Νικολάου ἐπιδαψιλευθεῖσα τὸ πρῶτον τῇ μονῇ **σταυροπηγιακὴ** ἀξία. Πότε τοῦτο ἀκριβῶς ἐγένετο ἄγνωστον, διότι ἡ ὡς ἄνω πληροφορία παρέχεται ἀχρονολογήτως, πατριάρχαι δὲ ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο ὑπῆρξαν τέσσαρες: ὁ Α΄. ὁ Μυστικὸς (895-906 τὸ α΄. καὶ 911-25 τὸ β΄.), ὁ Β΄. ὁ Χρυσοβέργης (984-95), ὁ Γ΄ ὁ Γραμματικὸς (1084—1111) καὶ ὁ Δ΄ ὁ Μουζάλων (1147-51). Παρὰ ταῦτα ὅμως καθίσταται βέβαιον ὅτι ἡ μονὴ ἀπὸ τοῦ θ΄ ἢ ι΄ ἢ ια΄ ἢ καὶ ιβ΄ αἰῶνος διετέλεσε **σταυροπήγιον τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου**. Τῷ 1569 Μητροφάνης ὁ Γ΄ **«ἀνανεῶσαι** ταύτην (=τὴν σταυροπηγιακὴν τιμὴν καὶ ἀξίαν) οὐκ ὤκνησεν ἐπὶ τῶν ἡμερῶν αὐτοῦ διὰ πατριαρχικοῦ συνοδικοῦ σιγιλλιώδους γράμματος» καὶ «ἔκτοτε ἐν διαστήματι διακοσίων χρόνων πρὸς τοὺς δώδεκα οὐδέποτε φαίνεται ὑπαχθῆναι τὸ ἱερὸν τοῦτο μοναστήριον εἰς ὑποταγὴν ἑτέρου τινὸς θρόνου, εἰμὴ τοῦ καθ' ἡμᾶς τούτου ἁγιωτάτου πατριαρχικοῦ τε καὶ οἰκουμενικοῦ μέχρι καὶ τῆς σήμερον». Κατὰ Ἰούνιον 1781 Γαβριὴλ Δ΄ λαβὼν ὑπ' ὄψιν παράκλησιν τοῦ ἡγουμένου Σαμουὴλ «ἀναζωῶσαι

10) *Ὀρθοδοξία* ὡς ἀνωτ. σ. 482.

τὴν σταυροπηγιακὴν ἀξίαν καὶ χάριν τοῦ εἰρημένου μοναστηρίου» ἀπεφάσισε συνοδικῶς ὅπως τοῦτο «εἴη καὶ λέγηται καὶ παρὰ πάντων γνωρίζηται ἡμέτερον ***πατριαρχικὸν σταυροπηγιακόν*****.....** μηδενὶ ἑτέρῳ ὑποκείμενον, εἰμὴ τῷ καθ' ἡμᾶς ἀποστολικῷ πατριαρχικῷ καὶ οἰκουμενικῷ τούτῳ θρόνῳ καὶ ὑπ' αὐτοῦ διοικούμενον, διεξαγόμενόν τε καὶ διακυβερνώμενον... μνημονευομένου ἐν αὐτῷ τοῦ κανονικοῦ πατριαρχικοῦ ὀνόματος ἐν πάσαις ταῖς ἱεραῖς τελεταῖς καὶ ἀκολουθίαις, ὡς νενόμισται». Κατὰ Ἰούλιον 1843, τετάρτην ταύτην φοράν, Γερμανὸς Δ' «ἀναγκαιοτάτην ἡγήσατο τὴν ἀνανέωσιν καὶ ἐπικύρωσιν τῆς ἀρχαίας αὐτοῦ σταυροπηγιακῆς ἀξίας καὶ χάριτος» ὁρίσας συνοδικῶς «ὅπως ὑπάρχῃ καὶ λέγηται καὶ παρὰ πάντων γινώσκηται ***ἡμέτερον πατριαρχικὸν καὶ σταυροπηγιακόν***... καὶ μηδενὶ ἄλλῳ ὑποκείμενον εἰμὴ τῷ καθ' ἡμᾶς ἁγιωτάτῳ πατριαρχικῷ, ἀποστολικῷ καὶ οἰκουμενικῷ θρόνῳ καὶ ὑπ' αὐτοῦ μόνον διοικούμενον καὶ διεξαγόμενον, μνημονευομένου ἐν αὐτῷ ἀεννάως καὶ τοῦ πατριαρχικοῦ ὀνόματος...» Ἐπιγραφὴ ἐπὶ μαρμαρίνης πλακὸς διαιωνίζουσα τὴν πρᾶξιν ταύτην, ἰσχύουσαν μέχρι σήμερον, ἐνετειχίσθη ἐπὶ τοῦ δ. μέρους τῆς νοτίας πλευρᾶς τοῦ ναοῦ τῆς ἱ. μονῆς ἔχουσα ὡς ἑξῆς:

«Σταυροπήγιον Πατριαρχικόν, ἁγιασθὲν ἐπ' ὀνόματι τῆς ἁγίας καὶ ὁμουσίου καὶ ζωοποιοῦ καὶ ἀδιαιρέτου Τριάδος, ἐν τῇ θεοσώστῳ νήσῳ Χάλκῃ, ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τοῦ ἁγίου Χαλκηδόνος, τῷ ἰδίῳ θελήματι, παρὰ Γερμανοῦ Δ'. τοῦ Παναγιωτάτου καὶ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, ἐπὶ τῆς βασιλείας Σουλτὰν Ἀπτοὺλ Μετζίτ, ἐν ἔτει σωτηρίῳ αωμδ' μηνὸς Μαΐου πρώτῃ, ἡμέρᾳ τῆς ἑβδομάδος Δευτέρᾳ. (11)

† Ο ΣΑΡΔΕΩΝ ΓΕΡΜΑΝΟΣ

11) ***Αὐτόθι*** *σ.* 525 καὶ ἑξ. 584 ἑξ. 588, 628.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑΙ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΛΩΣΙΝ ΙΣΤΟΡΙΑΝ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜ. ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ

(Συνέχεια ἐκ σελ. 206)

Λόγου γινομένου περὶ πυρκαϊῶν, αἱ ὁποῖαι συνετέλεσαν εἰς τὴν ἐξαφάνισιν ἱερῶν ναῶν, ὀφείλω νὰ προσθέσω ὅτι ἔχω ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὑπ' ὄψιν ὄχι μόνον τὰς οἰκοδομὰς τὰς πυρποληθείσας ὡς εὐκτηρίους οἴκους τῶν χριστιανῶν, ἀλλὰ καὶ ἐκείνας αἱ ὁποῖαι μετατραπεῖσαι εἰς μουσουλμανικὰ τεμένη ἐγένοντο παρανάλωμα τοῦ πυρός. Κατὰ τὴν πυρκαϊὰν τοῦ 1918, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐκάησαν 15 περίπου χιλιάδες οἰκιῶν (ἀπὸ Κιουτσοὺκ Μουσταφᾶ μέχρι Γενὶ μπαχτσὲ) ἐκάησαν καὶ τεμένη ὄντα πρότερον χριστιανικοὶ ναοί. Κατὰ τὴν πυρκαϊὰν ἐκείνην ἀπεκαλύφθησαν καὶ ναοί τινες βυζαντινοὶ πρότερον κεκρυμμένοι διὰ τῆς ἐπιχωματώσεως, τοιοῦτον ἀναφέρω π. δ. χ. τὸν πλησίον τῆς κιστέρνας τοῦ Ἀετίου (τσουκοὺρ μποστανὶ) ναὸν τῆς Κυρᾶς Μάρθας.

Ὁ κ. Μ. Γεδεὼν τὴν πυρκαϊὰν τὴν ὁποίαν ἀναφέρει ὁ Α. Κ. Ὑψηλάντης ([1]) ὡς κατακαύσασαν «εἰς τὰ ἔξω τοῦ Βαλατᾶ καὶ εἰς τὰ ἔσω τῆς πύλης» ἕνδεκα ἐκκλησίας, θεωρεῖ συμβᾶσαν κατὰ τὸ ἔτος 1729 καὶ οὐχὶ 1730 ὡς ὁ ῥηθεὶς χρονογράφος. Τὰ ὑπ' ἐμοῦ δημοσιευθέντα ἐπίσημα τουρκικὰ ἔγγραφα ἀναφορικῶς τῆς εἰρημένης πυρκαϊᾶς ἀναφέρονται εἰς τὸν χρόνον τῆς ἀδείας πρὸς ἀνοικοδόμησιν τῶν καεισῶν ἕνδεκα ἐκκλησιῶν. Ταῦτα χρονολογοῦνται ἀπὸ 2 Μαΐου 1730. Ὁ Μ. Γεδεὼν δὲν ἀναφέρει ποῦ βασιζόμενος παραδέχεται τὴν πυρκαϊὰν ἐκείνην γενομένην κατὰ τὸ 1729. Πολὺ πιθανὸν θεωρῶ ὅτι ἡ πυρκαϊὰ ἔγινε κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1730, ὁπότε τῇ ἐνεργείᾳ τοῦ πανισχύρου Μανουὴλ Ὑψηλάντου, κατωρθώθη νὰ ἐκδοθῇ τὸ αὐτοκρατορικὸν φερμάνιον περὶ ἀνοικοδομήσεως τῶν καέντων ναῶν κατὰ Μάϊον τοῦ 1730. ([2])

1) Τὰ μετὰ τὴν Ἅλωσιν σελ. 327 κ. ἑ.

2) Μητροπολίτου Ἡλιουπόλεως Γενναδίου «Φωτίειος Βιβλιοθήκη» Α. σ. 47, 48, 55, 118, 142. Β΄. σ. ια΄ σημ. 13. Ἐκ τοῦ ἐπισήμου ἐγγράφου ἀναφέροντος καὶ ἐκκλησίαν κειμένην ἐν Δαοὺτ πασᾶ προκύπτει ὅτι ὁ Ὑψηλάντης, ὡς συνήθως, συγκεχυμένας παρέχει πληροφορίας. Ἡ συνοικία Δαοὸτ πασᾶ κεῖται πλησίον τῶν Ὑψωμαθείων μακρὰν δλδ. τῆς πυρκαϊοπαθοῦς περιοχῆς τῆς ὑπὸ τοῦ Ὑψηλάντου ἀναφερομένης.

Δυστυχῶς τὰ ἐπίσημα αὐτὰ ἔγγραφα δὲν ἀνεγνώσθησαν ὑπὸ τοῦ Μ. Γεδεών.

Εἷς ἕτερος λόγος καταστροφῆς ναῶν ὑπῆρξε καὶ ὁ πολλάκις ἐπισκεφθεὶς τὴν πόλιν καταστρεπτικὸς σεισμός. Ὁ τοῦ 1063 κατέστρεψεν ἀρκετοὺς ναούς, ὁ δὲ τοῦ 1509 ὑπῆρξεν ὡσαύτως καταστρεπτικός.

Αἱ μεγάλαι ὅμως πυρκαϊαὶ ἔδωκαν ἀφορμὴν εἰς ἀνασκαφὰς καὶ τοιουτοτρόπως συνετέλεσαν καὶ εἰς τὸ μέλλον θὰ συντελέσουν περισσότερον εἴτε εἰς τὴν ἀνεύρεσιν ναῶν ὑπὸ τὰ χώματα, εἴτα εἰς τὸν καθορισμὸν τῆς τοποθεσίας ναῶν — ἐνοριακῶν καὶ μοναστηριακῶν — τῶν ὁποίων τὰ ὀνόματα ἀπαντῶμεν εἰς ἀρχαῖα χειρόγραφα. Εἰς τὸ χειρόγραφον π.χ. τοῦ κολλεγίου Linkoln τῆς Ὀξφόρδης (ἀρ. XXXV αἰὼν ιδ΄) καταχωρίζεται σὺν ἄλλοις καὶ τὸ τυπικὸν τῆς «Μονῆς τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς ***Βεβαίας Ἐλπίδος τῶν Χριστιανῶν***». Εἰς τὸν καθορισμὸν τῶν ὁρίων τῆς περιοχῆς τῆς ἐν λόγῳ Μονῆς ἀναγινώσκομεν ὀνομασίας οἷαι «Μονὴ τοῦ Μωσηλὲ» «Μονὴ καλουμένη Κυριώπισσα» «Ἅγιος Ὀνούφριος» «Ναὸς Ἁγίου Ἀκακίου» καὶ ἄλλας. (3)

Οἱ κυριώτεροι μοναστηριακοὶ ἰδίως ναοὶ οἱ μετατραπέντες εἰς μουσουλμανικὰ τεμένη εἶναι οἱ ἀκόλουθοι. α) Ἡ Μονὴ τῆς Παμμακαρίστου, πατριαρχικὸς οἶκος καὶ ναὸς ἀπὸ τοῦ 1456 μέχρι τοῦ 1586. Σήμερον γνωστὴ ὑπὸ τὸ ὄνομα Φετχιὲ τζαμιί. β) Ἡ Μονὴ τοῦ Παντοκράτορος, πλησίον τοῦ οὔν καπανὶ καὶ τοῦ ἀγωγοῦ τοῦ Οὐάλεντος (Μποζντογὰν κεμερὴ) κτισθεῖσα κατὰ τὸν ΙΒ′ αἰῶνα. Ἐν τῇ Μονῇ ταύτῃ ἐτάφησαν πλὴν ἄλλων καὶ ὁ Αὐτοκράτωρ Μανουὴλ ὁ Κομνηνός. γ) Ἡ Μονὴ τοῦ Παντεπόπτου, πρὸς δυσμὰς τῆς Παμμακαρίστου, γνωστὴ σήμερον ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν Ἐσκὶ Ἰμαρὲτ Μεσιζητί. Εἶχε δύο τμήματα γυναικῶν καὶ ἀνδρῶν. Ἐκτίσθη κατὰ τὸν ια΄. αἰῶνα. Ἐν τῇ Μονῇ ταύτῃ ὑπῆρχε πλουσία βιβλιοθήκη ἐν τῇ ὁποίᾳ πλειστάκις ἐμελέτα ὁ διάσημος Βησσαρίων ὁ Νικαίας. δ) Ἡ πλησίον τοῦ Βεφᾶ ἐκκλησία τοῦ ἁγίου Θεοδώρου τοῦ Τήρωνος, γνωστὴ ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν Κλίσε Μεστζητί.

(Ἀκολουθεῖ)

† Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΗΛΙΟΥΠΟΛΕΩΣ ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ

---

3) Ἡ Μονὴ τῆς Βεβαίας Ἐλπίδος δὲν ἀναφέρεται ἐν τῷ Καταλόγῳ τῶν Μονῶν τῷ συνταχθέντι ὑπὸ τοῦ Δουκαγκίου κατὰ τὸν ιζ΄ αἰῶνα. (**Constantinopolis Christiana** β βλ. δ.) Τὰ ἀναφερόμενα ὀνόματα τοποθεσιῶν (ἐν τῷ τυπικῷ τῆς Μονῆς Βεβαίας Ἐλπίδος) ἀνατρέπουν πολλὰ τῶν ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου Σκ. Βυζαντίου γραφέντων περὶ τῆς **τοποθεσίας** τῆς Μονῆς Μωσηλὲ κ. ἄ.

ΕΠΗ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ

ΟΔΥΝΗ ΛΥΠΗ ΚΑΙ ΣΤΕΝΑΓΜΟΣ

Τὸ ΙΕ.΄ ἠθικὸν ποίημα. — Σύγκρισις ἀνθρωπίνου βίου πρὸς ἄλλων ζώων. — Αἱ εὐτυχίαι τῶν ἀλόγων καὶ αἱ δυστυχίαι τῶν λογικῶν ὄντων. — Αἱ ἀπὸ τῆς γεννήσεως μας μέχρι θανάτου καὶ πέραν τοῦ τάφου λύπαι. — Ὁ τρωϊκὸς πόλεμος καὶ ὁ Μ. Ἀλέξανδρος — Αἱ ἀπὸ τῶν φθονερῶν λύπαι τοῦ Ναζιανζηνοῦ — Τὰ ἀλησμόνητα βέλη τοῦ φθόνου. — Τὸ ΚΓ.΄ ἠθικὸν ἑξάστιχον. — Ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος περὶ τῶν θλίψεων τοῦ βίου.

Τὸ δέκατον πέμπτον ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Migne ἠθικὸν ποίημα Γρηγορίου τοῦ Ναζιανζηνοῦ ἐπιγράφεται περὶ τῆς τοῦ ἐκτὸς ἀνθρώπου εὐτελείας, περιλαμβανόμενον εἰς στίχους 164. Ἀρχίζει μὲ τὸν στίχον: Τίς γενόμην; τίς δ' εἶμι; τί δ' ἔσομαι οὐ μετὰ δηρόν; (=ὄχι μετὰ μακρὸν χρόνον, μετὰ θάνατον.) Εἰς τὸ ἔπος τοῦτο γίνεται σύγκρισις τοῦ ἀνθρωπίνου βίου ἐπὶ τῆς γῆς πρὸς τὴν ζωὴν τῶν ἀλόγων ζώων. Εὑρίσκεται ἀκιδνότερος ὁ ἡμέτερος τῶν ἄλλων καὶ ὅπως λέγει: Μερόπων (=θνητῶν ἀνθρώπων) οὐδὲν ἀκιδνότερον (=ἀσθενέστερον, εὐτελέστερον) Οὕτω ἐπὶ παραδείγμασιν, ἡ πόρτις (τὸ μοσχάρι) τρία ἔτη μετὰ τὴν γέννησιν ἀνδροῦται καὶ μὲ ἰσχυρὸν αὐχένα αἴρει τὸν ζυγὸν τῆς ἁμάξης, ὁ δὲ νεβρὸς μόλις γεννηθῇ ἵσταται ὄρθιος πλησίον τῆς μητρὸς ἐλάφου, θέτων ποδὶ πόδα. Αἱ ἄρκτοι, οἱ ἀγριόχοιροι, οἱ λέοντες, αἱ τίγρεις, αἱ παρδάλεις «αὐτίκα φρίξεν ἔθειραν, ἐπήν κε σίδηρον ἴδηται, φρίξεν καὶ κρατεροὺς ἄλλ' ἐπὶ θηραλέτας.» (=ὁρμᾷ ἐναντίον τῶν θηριοκυνηγῶν ἅμα ἴδῃ τὸ σιδηροῦν ὅπλον). Τὸ πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ἄπτερον πτηνὸν συντόμως πτερώνεται καὶ διασχίζει τὸν ἀέρα. Ἡ μέλισσα ἀφίνει τὸ σπήλαιόν της κτίζει εὐκολώτατα ἄλλην κατοικίαν τὴν ὁποίαν γεμίζει μὲ τὸν γλυκερὸν γόνον, τὸ μέλι. Ἡ μήτηρ Γῆ εἰς ὅλα δίδει τροφὴν χωρὶς νὰ θαλασσοποροῦν ἢ νὰ ἀροτριοῦν, χωρὶς ταμίας καὶ οἰνοχόους. Τὸ πτερὸν τρέφει τὸ ταχὺ πτηνόν, οἱ ὄνυχες τὰ θηρία. Ἄμοχθος, ἄκοπος ὁ βίος τῶν ζώων. Ἐφόσον ζοῦν μεταχειρίζονται τοὺς βράχους τῶν ὀρέων

καὶ τῆς παραλίας καὶ τοὺς κλάδους τῶν δένδρων καὶ θάμνων, ἅτινα χρησιμεύουν ὡς ἰσχυροὶ καὶ ὡραῖοι οἶκοι, καλῶς οἰκοδομημένοι οἶκοι, ὡς κατοικία αὐτοσχέδιος. Ὅταν δὲ ἀποθάνουν δαμασθέντα ὑπὸ τοῦ χρόνου ἢ τῶν νόσων ἀποθνήσκουν ἀπενθῶς. Χωρὶς μοιρολόγια θρηνούσης ἐπὶ πληρωμῇ μοιρολογίστρας, χωρὶς μαλλιοτραβήγματα πενθουσῶν λυσικόμων γυναικῶν! Ἀτάραχος θάνατος διὰ τὸν ὁποῖον κανεὶς θόρυβος καὶ κανὲν ζήτημα δὲν δημιουργεῖται! Τὸ γεγονὸς τοῦ θανάτου παρέρχεται ἐν σεμνῇ σιωπῇ καὶ σεβασμῷ πρὸς τοὺς νόμους τοῦ Δημιουργοῦ τῆς φύσεως.

Κύτταξε τώρα καὶ τὸ δειλὸν γένος τῶν μερόπων, μὲ τί τρόπον γίνεται ἡ σύλληψις τῆς μητρὸς καὶ πόσον ἐπιπόνως γεννᾶται τὸ βρέφος. Ἀντιπαρέρχεται ὁ ποιητὴς τὰς πρὸ τοῦ γάμου διατυπώσεις, τὰ γεννώμενα συχνὰ ζητήματα εἰς τὴν ἐκλογὴν συζύγου, τὴν προῖκα, τοὺς θορύβους τῶν ἀρραβώνων, τὴν ἀναστάτωσιν τῶν πάντων ἐπὶ τῇ τελέσει γάμων. Τὸ γεννηθὲν βρέφος ἀναστατώνει τὴν τέως σχετικὴν ἠρεμίαν τοῦ οἴκου. Πόνοι, μόχθοι, ἀγρυπνίαι χρειάζονται διὰ νὰ μεγαλώσῃ καὶ ὡριμάσῃ μετὰ εἴκοσιν ἔτη τὸ τόσον ἐπιπόνως τεχθὲν βρέφος, τὸ ὁποῖον ἀρχίζει τὴν ζωὴν ὡς τετράποδον! Καὶ ὅσον περνοῦν τὰ ἔτη τόσον καὶ τὰ βάσανά του αὐξάνουν. Δεινὰ ἐξ ἀπερισκεψίας, δεινὰ ἀπὸ δαίμονος. Βρίθει κακῶν ἡ ζωή μας. Μάχαι, πόντος, ξηρά, λησταί, κτήματα, εἰσπράκτορες φόρων, ἔγγραφα δικαστικά, ἄνδρες τύραννοι ἀπεργάζονται ἀπειρίαν δυστυχιῶν βιωτικῶν. Τὰ δὲ εὐχάριστα τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου καὶ αὐτὰ εἶναι δῆθεν εὐχάριστα. Κόρος, βάρος, ᾆσμα, γέλωτες, ἕδνα γάμου πρώτου καὶ δευτέρου, μοιχοί, μοιχοκτόνος, παιδιά, φροντίδες τῆς εὐτεκνίας, ἄλγη τῆς δυστεκνίας, ὕβρις, ἀνία, πλοῦτος καὶ πτώχεια ἀμφότερα κακά!

Ἡ ἱστορία τῶν ἀνθρώπων εἶνε ἱστορία τῆς δυστυχίας αὐτῶν, ὄχι μόνον ὡς ἀτόμων ἀλλὰ καὶ ὡς συνόλου. Οἱ Ἀχαιοὶ καὶ οἱ Τρῶες ἀλληλοκατεστρέφοντο «εἵνεκα πορνιδίου» κακὴν κακῶς ἐτελεύτησαν οἱ Κροῖσοι καὶ οἱ Κῦροι. Καὶ σὲ—ἀπευθύνεται πρὸς τὸν Μ. Ἀλέξανδρον ὁ ποιητὴς ἐν σχήματι ἀποστροφῆς—υἱὲ τοῦ δράκοντος μὲ τὸ ἀκατάσχετον μένος Ἀλέξανδρε σὲ κατέστρεψεν ὁ οἶνος μετὰ τὴν ἐπίγειον κυριαρχίαν σου! Ταῦτα μὲν λοιπὸν καὶ τὰ τοιαῦτα πάσχομεν ἐν τῇ ζωῇ πρὶν ἢ ἀποθάνωμεν σωματικῶς. Μετὰ δὲ τὴν τελευταίαν ἡμέραν τῆς παρούσης ζωῆς μᾶς ἀναμένει τὸ βρόμιον πῦρ, τὸ σκότος τὸ αἰνὸν (=φοβερόν), ὁ ἀκοίμητος σκώληξ, ἡ θλιβερὰ ἀνάμνησις τῆς κακίας. Ἓν μόνον πρᾶγμα "ἀνθρώποισι καλὸν καὶ ἔμπεδόν ἐστιν, ἐλπίδες οὐράνιαι, ταῖς ὀλίγον τι

πνέω" (=ἐλπίδες ἐπουρανίου εὐδαιμονίας μὲ τὰς ὁποίας ὀλίγον τι ἀναπνέω).

Ὁ Γρηγόριος δὲν λησμονεῖ τὰ πικρὰ ποτήρια δι' ὧν εἰς τὸ παρελθὸν τῆς ζωῆς του ἠθέλησε νὰ τὸν δηλητηριάση ὁ ἐναντίον του φθόνος καὶ ἔχων ὑπ' ὄψιν ὅσα ἐδοκίμασεν ὁ ἴδιος, κλείει τὸ ποίημα τοῦτο μὲ τὰ ἑξῆς "Ἢν δ'ἀερθῶ (=ὅταν ἀρθῶ ἀπὸ τῆς γῆς, ὅταν ἀποθάνω) ἔνθεν καὶ θυέων (=θυμιαμάτων) ἄψομ' ἐπουρανίων, τοῖς φθόνος οὐ πελάει (=ὅπου ὁ φθόνος δὲν ἠμπορεῖ νὰ πλησιάση τυκτὸν κακὸν (=τεχνητὸν κακόν, ἀφύσικος δυστυχία) εἰ θέμις εἰπεῖν, πηνίκα καὶ φθονερῶν —λέγει— θὰ προσευχηθῶ παρὰ τὸν θρόνον τοῦ θεοῦ ὅπου θὰ ζῶ ἄνευ φθόνου, τῶν φθονερῶν ἀδυνατούντων νὰ πλησιάσουν ἐκεῖ. Ἦτο φαίνεται ἀδύνατον εἰς τὸν Ναζιανζηνὸν νὰ λησμονήση τὸν κυνικὸν Μάξιμον τὰ βέλη τοῦ φθόνου, ὁ ὁποῖος κατεδίωξε τὴν ἁγνὴν καὶ πεφωτισμένην προσωπικότητά του. Ἀλλὰ δὲν μνησικακεῖ πρὸς ἐκδίκησιν. Ἁπλῶς ἀναφέρει λυπηρὰ γεγονότα, ἐνεργείας μίσους φθονερῶν "ἀδελφῶν", τὴν δὲ τιμωρίαν των ἐπαφίησιν εἰς τὸν Χριστόν. Εἰς πολλὰ ἔπη μνημονεύει τῶν καλῶν ἐκείνων θυηπόλων καὶ μάλιστα διεξοδικῶς μὲ ἀσυνήθη παρρησίαν καὶ μὲ χιοῦμορ ἀμίμητον εἰς τὸ ἱστορικὸν ἔπος τὸ ἐπιγραφόμενον "Εἰς ἑαυτὸν καὶ περὶ Ἐπισκόπων". Τοὺς ἐνθυμεῖται καὶ εἰς τὸ 23ον ἠθικὸν ἑξάστιχον ποίημα ἔχον ὡς ἑξῆς:

Δεινὸν τὸ λυποῦν. Ἂν δὲ καὶ λυπῇ φίλος
ἀνδραποδῶδες. Ἂν δὲ καὶ δάκνῃ λάθρᾳ (ἄν δαγκάνῃ ὑπούλως)
ὡς θηριῶδες! Ἂν δὲ καὶ γυνὴ λάλος
δαίμων σύνοικος (=διάβολος συγκάτοικος) Ἂν δὲ καὶ δικασπόλος
χρεία κεραυνῶν! Ἂν δὲ καὶ θυηπόλος (=κληρικὸς)
Ἄκουε Χριστὲ καὶ δίκαζε τὴν δίκην!

Ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος ἐν τῇ πρώτῃ ὁμιλίᾳ εἰς τὴν Β΄ πρὸς Τιμόθεον ὁμιλεῖ μὲ τὴν ἰδιάζουσαν αὐτῷ εὐγλωττίαν περὶ τῶν θλίψεων τοῦ ἀνθρωπίνου βίου. Ὁ προσεκτικὸς ἀναγνώστης ἀμέσως ἀνακαλύπτει ἐπίδρασιν τοῦ ΙΕ΄ γρηγοριανοῦ ποιήματος, ἐπίδρασιν γνωστὴν καὶ ἐκ πολλῶν ἄλλων ὁμιλιῶν καὶ θεμάτων. Ἐπιτραπήτω νὰ παραθέσω αὐτολεξεὶ σχετικὰ ἀποσπάσματα.

Οὐ γάρ ἐστιν ἄνθρωπον ὄντα... λύπης εἶναι χωρίς... κἂν πλούσιον εἴπῃς. Ἐπειδὴ γὰρ πλούσιός ἐστι πολλὰς ἀφορμὰς ἐπιθυμιῶν ἔχει. Κἂν αὐτὸν τὸν βασιλέα. Καὶ γὰρ καὶ αὐτὸς ὑπὸ πολλῶν κρατεῖται καὶ οὐ πάντα κατὰ γνώμην πράττει... καὶ μάλιστα πάντων ἐκεῖνός ἐστιν ὁ

πάντα πράττων ἃ μὴ θέλη... Ἀλλὰ τί; νομίζεις τοὺς ἀπράγμονα βίον ζῶντας εἶναι ἐν βίῳ λύπης καθαρούς; Οὐκ ἔστιν. Ὥσπερ γὰρ οὐκ ἔστιν εἶναι ἀθάνατον, ἄνθρωπον ὄντα, οὕτως οὐδὲ λύπης χωρίς... Τὸ τρυφᾶν οὐ πάντως καὶ ἐκτὸς εἶναι λύπης ποιεῖ. Μᾶλλον δὲ αὐτὸ τὸ τρυφᾶν μυρίας τέκτει λύπας, νόσους, ἀηδίας καὶ αἰτίας πολλάκις μὴ ὑποκειμένης. Ὅταν γὰρ ἡ ψυχὴ ἐν ἕξει τοιαύτη καταστῇ καὶ ἁπλῶς οἶδεν ἀλγεῖν. Καὶ γὰρ ἰατρῶν λέγουσι παῖδες ὅτι καὶ παρὰ στομάχου κατασκευὴν ἀσθενῆ ἄκαιροι γίνονται λύπαι... Καὶ ὅλως οὐκ ἔστιν εὑρεῖν τινα λύπης εἶναι χωρίς... καὶ ἐπὶ τῆς ἀθυμίας, ἕκαστος ὑπὸ τῆς λύπης ἧς κατέχεται ταύτην φησὶν εἶναι ἀλγεινοτέραν... Ὁ παῖδας οὐκ ἔχων οὐδὲν οὕτω δεινὸν νομίζει ὡς ἀπαιδίαν, ὁ δὲ πολλοὺς ἔχων μετὰ πενίας οὐδὲν οὕτως ὡς πολυπαιδίαν αἰτιᾶται. Ὁ ἕνα παῖδα ἔχων, οὐδὲν χεῖρον τοῦ ἕνα ἔχειν νομίζει... Ὁ καλὴν γυναῖκα ἔχων οὐδὲν χεῖρόν φησι τοῦ καλὴν ἔχειν γυναῖκα, ὑποψίας γὰρ τὸ πρᾶγμα γέμει καὶ ἐπιβουκῆς. Ὁ δυσειδῆ οὐδὲν χεῖρόν φησι τοῦ ἄμορφον ἔχειν γυναῖκα, ἀηδίας γὰρ τὸ πρᾶγμα ἐμπέπλησται. Ὁ ἰδιώτης οὐδὲν ἀχρηστότερον τοῦ βίου τούτου, φησιν, οὐδὲ εὐτελέστερον. Ὁ στρατιώτης οὐδὲν μοχθηρότερον οὐδ' ἐπισφαλέστερον τῆς στρατείας, βέλτιον γὰρ—φησιν—ἄρτῳ κεχρῆσθαι μόνῳ καὶ ὕδατι ἢ τοσαύτας φέρειν ἐπαχθειας. Ὁ ἐν ἀρχῇ οὐδὲν ἐπιπονώτερόν φησι τοῦ τῶν ἄλλων τὰς ἀνάγκας θεραπεύειν. Ὁ ἀρχόμενος, οὐδὲν δουλικώτερον ἑτέρων ἐξουσίᾳ ὑποκεῖσθαι. Ὁ ἔχων γυναῖκα οὐδὲν χεῖρον, φησί, γυναικὸς καὶ φροντίδος, ὁ μὴ ἔχων, οὐδὲν ἀνελευθεριώτερον τοῦ μὴ ἔχειν γυναῖκα καὶ οἰκίας ἀπεστερῆσθαι καὶ ἀναπαύσεις. Ὁ ἔμπορος τὸν γεωργὸν μακαρίζει τῆς ἀσφαλείας, ὁ γεωργὸς τὸν ἔμπορον τοῦ πλούτου: Πόσοι τὸ γῆρας θαυμάζουσι; Πόσοι τὴν νεότητα μακαρίζουσι Ὅταν ἴδωμεν ἑαυτοὺς κατηγορουμένους δι' ἡλικίαν, φαμέν, διατὶ μὴ ἦμεν γέροντες; Ὅταν λευκαίνηται ἡ κεφαλή, πάλιν, ποῦ ἡ νεότης; Καὶ ὅλως μυρίας ἔχομεν ἀφορμὰς τοῦ λυπεῖσθαι.

— Μία μόνη ἐστὶν ὁδὸς ταύτης ἀπηλλαγμένη τῆς ἀνωμαλίας, ἡ κατὰ ἀρετήν, μᾶλλον δὲ καὶ αὐτὴ λύπην ἔχει ἀλλὰ λύπην οὐκ ἀνόνητον, ἀλλὰ κέρδος καὶ ὠφέλειαν ἔχουσαν. Ἢ γὰρ ἥμαρτέ τις καὶ διὰ τῆς λύπης κατανυγεὶς ἀπενίψατο τὰ ἁμαρτήματα, ἢ ἀδελφῷ πεπτωκότι συνήλγησε καὶ ἐνταῦθα πάλιν ἔχει τὸν μισθὸν οὐ μικρόν. Τὸ γὰρ συναλγεῖν τοῖς ἐν συμφοραῖς οὖσι, πολλὴν ἡμῖν πρὸς θεὸν δίδωσι τὴν παρρησίαν.

Καθὼς βλέπομεν, περὶ τῆς λύπης ἐκ ψευδαδέλφων τίποτε δὲν λέγει ὁ ἅγιος Χρυσόστομος. Ἴσως διότι ἐθεώρει τὸ τοιοῦτον ὡς ἀσύμφορον πρὸς τὴν ἠθικοποίησιν τῶν ἀκροατῶν τῆς Ἀντιοχείας ἢ καὶ διότι εὑρισκόμενος εἰς τὸ δεύτερον στάδιον τῆς ζωῆς του δὲν εἶχε δοκιμάσει ἀκόμη τὰ βέλη τοῦ φθόνου τὰ ὁποῖα τόσον φιλαδέλφως ἐξετοξεύοντο ἐναντίον του κατὰ τὸ τρίτον στάδιον.

† Ο ΕΛΑΙΑΣ ΑΓΑΘΑΓΓΕΛΟΣ

(†) Π. ΚΟΜΝΗΝΟΥ

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΝ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΠΑΥΛΟΥ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

6.— Ἐκ τοῦ καταντήματος εἰς τὸ ὁποῖον φέρει τὸ ***φρόνημα τῆς σαρκὸς*** (αἱ ἁμαρτωλαὶ σκέψεις καὶ κλίσεις τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως), καὶ τὸ ὁποῖον εἶναι ***θάνατος***, ὡς ἀντιθέτως ἐκ τοῦ ἀποτελέσματος τοῦ Πνεύματος (τοῦ φωτισμοῦ καὶ τῆς ἐπισχύσεως τοῦ Ἁγ. Πνεύματος, τὸ ὁποῖον εἶνε ***ζωὴ καὶ εἰρήνη*** ἐννοεῖ ὁ καθεὶς τὸν χαρακτῆρα τῆς σαρκὸς καὶ τοῦ Πνεύματος, καὶ ἂν καὶ κατὰ πόσον οἱ εὑρισκόμενοι εἰς τὴν ἐξουσίαν τῆς πρώτης εἰμποροῦν νὰ ἐκτελέσουν καὶ ἐκτελοῦν πράγματι τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ. ***Θάνατος*** εἶνε ὁ πνευματικὸς καὶ ἠθικὸς ἐδῶ, καὶ ὁ αἰώνιος κατόπιν. Οὕτω κατ᾽ ἀντίθεσιν καὶ ἡ ***ζωή***. ***Εἰρήνη*** εἶνε ἡ πρὸς τὸν Θεὸν τοιαύτη καὶ τὸ ἐντεῦθεν εὐάρεστον συναίσθημα τῆς ψυχῆς Ὁ Χρυσ. παρατηρεῖ «***Φρόνημα σαρκὸς*** λέγει οὐ τῇ σαρκὶ λογισμὸν διδοὺς ἴδιον, ἀλλὰ τὴν παχυτέραν τῆς διανοίας ὁρμήν, τὸν λογισμὸν τὸν πρὸς τὰ βιωτικὰ καὶ τὰς πονηρὰς πράξεις, τὴν κακίαν, καὶ ***φρόνημα, πνεύματος*** τὴν χάριν τὴν δεδομένην, καὶ τὴν ἐνέργειαν τὴν τῇ προαιρέσει κρινομένην τῇ χρηστῇ.

7.— Ὁ παρὼν στίχος ἀρχίζει ἀπὸ τὰς λέξεις ***διότι τὸ φρόνημα*** παρέχει δὲ οὗτος τὸν λόγον, διὰ τὸν ὁποῖον τὸ φρόνημα τῆς σαρκὸς φέρει εἰς τὸν θάνατον. Διότι τοῦτο ἀποτελεῖ ἀντίθεσιν πρὸς τὸ Θεὸν καὶ τὸ θέλημά Του, ἀντίθεσιν ***(ἔχθραν)*** τῆς ὁποίας αἰτία εἶνε ἡ μὴ συμμόρφωσις πρὸς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, πρᾶγμα φυσικὸν δι᾽ αὐτό, διότι συμφώνως πρὸς τὰ ἀνωτέρω λεχθέντα περὶ σαρκός, αὕτη στερεῖται τῶν ἀπαραιτήτων ἠθικῶν δυνάμεων πρὸς ἐπιτέλεσιν τοῦ θείου θελήματος.

8.— Ὁ Ἀπ. ἐπαναλαμβάνει κατ᾽ οὐσίαν τὴν ἔννοιαν τοῦ προηγουμένου στίχου κατὰ τρόπον μᾶλλον συγκεκριμένον, ὅπως οὕτω προλειάνῃ τὴν ὁδὸν εἰς τὰ ἑπόμενα.

9.— Οἱ ἀναγνῶσται τοῦ Ἀπ. ὡς Χριστιανοί, καίτοι φοροῦντες τὴν σαρκα δὲν εἶνε ἐν σαρκί, ἄλλαις λέξ. δὲν εὑρίσκονται ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν

τῶν ταπεινοτέρων κλίσεων τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως ἀλλὰ τῶν εὐγενεστέρων καὶ ὑψηλοτέρων ***(ἐν πνεύματι)***, διότι κατοικεῖ ἐν αὐτοῖς τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, τὸ ὁποῖον καὶ ἐξαγνίζει καὶ ἐξυψοῖ αὐτάς. Οὕτως ὥστε ὁ Χριστιανὸς ζῶν συμφώνως πρὸς αὐτὰς νὰ ζῇ ἐν τῇ σφαίρᾳ αὐτοῦ τοῦ Ἁγ. Πνεύματος καὶ νὰ ἀντλῇ ἐντεῦθεν δυνάμεις πνευματικὰς καὶ ἠθικὰς πρὸς κατατρόπωσιν τῶν ἁμαρτωλῶν ῥοπῶν. Ὅτι ὁ Χριστιανὸς περισσότερον ἢ ὀλιγώτερον φέρει ἐν ἑαυτῷ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ ἀποδεικνύεται σαφῶς καὶ ἐκ τῆς προσθήκης τῶν λέξεων ***εἰ δέ τις Πνεῦμα Χριστοῦ οὐκ ἔχει, οὐκ ἔστιν αὐτοῦ***. Ὁπόθεν φαίνεται, ὅτι πᾶς Χριστιανός, διὰ νὰ εἶνε πράγματι τοιοῦτος πρέπει νὰ φέρῃ ἐν ἑαυτῷ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, τὸ ὁποῖον λέγεται καὶ τοῦ Χριστοῦ, καθ' ὅσον ἀποστέλλεται ὑπ' Αὐτοῦ εἰς τοὺς πιστούς. Τὸ ***εἴπερ*** σημαίνει ***ἐὰν βεβαίως***, ἀλλὰ δὲν ἐκφράζει ἀμφιβολίαν τινά, ὅθεν καταντᾷ εἰς τό, ἀφ' οὗ ἐπειδή. «Τὸ ***εἴπερ*** τοῦτο πολλαχοῦ οὐκ ἀμφιβάλλων (ὁ Ἀπ.) τίθησιν (θέτει, μεταχειρίζεται), ἀλλὰ καὶ σφόδρα πιστεύων, καὶ ἀντὶ τοῦ ἐπείπερ» Χρυσ.

10.— Ἡ πίστις εἰς τὸν Χριστόν, διὰ τῆς ὁποίας ὁ ἄνθρωπος λαμβάνει ἐν αὐτῷ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, τοῦ Χριστοῦ, ἢ ἄλλως αὐτὸν τὸν Χριστόν, (1) δὲν ἀπαλλάσσει αὐτὸν καὶ τοῦ σωματικοῦ θανάτου, ὁ ὁποῖος ὑπῆρξεν ἐπακολούθημα τῆς ἁμαρτίας τοῦ Ἀδὰμ ***(τὸ σῶμα νεκρὸν δι' ἁμαρτίαν)***. Καίτοι ὅμως ὑπόκειται εἰς τὸν κοινὸν θάνατον καὶ ὁ Χριστιανός, οὗτος ἐνδομύχως, ψυχικῶς καὶ πνευματικῶς, ζῇ ἰδιαιτέραν πνευματικὴν καὶ ἠθικὴν ζωήν, τὴν ὁποίαν ὀφείλει εἰς τὴν διὰ τῆς πίστεως Αὐτοῦ ἀποκτηθεῖσαν δικαιοσύνην τοῦ Θεοῦ, τὴν ἀπαλλαγὴν δηλ. ἀπὸ τῆς εὐθύνης τῆς ἁμαρτίας, καὶ τὴν λῆψιν τοῦ ἁγιάζοντος καὶ ἐνισχύοντος αὐτὸν κατὰ τοῦ κακοῦ Ἁγ. Πνεύματος. Ἡ ὑπόθεσις καὶ ἐδῶ ***(εἰ δὲ Χριστός.....)*** δὲν ἐκφράζει ἀμφιβολίαν, διότι κατὰ τὰ ῥηθέντα πᾶς Χριστιανὸς φέρει ἐν ἑαυτῷ τὸν Χριστόν. ***Τὸ δὲ πνεῦμα ζωή***. «Πνεῦμα ἐνταῦθα τὴν ψυχὴν προσαγορεύει ὡς πνευματικὴν ἤδη γεγενημένην» Θεοδ.

(Ἀκολουθεῖ)

1) Ὁ τὸ Πνεῦμα ἔχων οὐ μόνον τοῦ Χριστοῦ χρηματίζει (ὀνομάζεται), ἀλλὰ καὶ αὐτὸν ἔχει τὸν Χριστόν. Οὐ γάρ ἐστι Πνεύματος παρόντος μὴ καὶ τὸν Χριστὸν παρεῖναι. Ὅπου γὰρ ἂν μία τῆς Τριάδος ὑπόστασις παρῇ, πᾶσα πάρεστιν ἡ Τριὰς ἀδιασπάστως γὰρ ἔχει πρὸς ἑαυτὴν (=εἶνε ἀδιάσπαστος μεταξύ της) καὶ ἥνωται (=εἶνε ἡνωμένη) μετ' ἀκριβείας ἁπάσης. Χρυσ.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

—

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ

Ἡ Λειτουργία τῶν Χριστουγέννων

Μὴ τελεσθείσης ἐφέτος ἐν τῷ πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ τῆς ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῆς Γεννήσεως τοῦ Κυρίου νενομισμένης Πατριαρχικῆς καὶ Συνοδικῆς Λειτουργίας, ἡ μὲν Α. Θ. Παναγιότης ἤκουσεν ἐν τῷ Ἰδιαιτέρῳ Πατριαρχικῷ Παρεκκλησίῳ τοῦ ἁγίου Ἀποστόλου Ἀνδρέου τοῦ Πρωτοκλήτου τὴν θείαν λειτουργίαν, τελεσθεῖσαν ὑπὸ τοῦ πανοσιολ. Μ. Πρωτοσυγκέλλου κ. Ἀδαμαντίου, ἐν δὲ τῷ πανσέπτῳ πατριαρχικῷ Ναῷ, σεπτῇ Πατριαρχικῇ προτροπῇ, ἐλειτούργησεν ὁ σεβ. Μητροπολίτης Λαοδικείας κ. Δωρόθεος.

Τὴν ἐπὶ τῇ Ἑορτῇ ἐκδοθεῖσαν καὶ ἐν τοῖς ἱ. Ναοῖς τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς ἀναγνωσθεῖσαν Πατριαρχικὴν Ἀπόδειξιν, ἐν τῷ πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ ἀνέγνω ὁ πανοσιολ. Μ. Ἀρχιμανδρίτης κ. Καλλίνικος.

Συγχαρητήρια—εὐχαί.

Ἐπὶ τῷ Κουρμπὰν Βαϊραμίῳ (29 τοῦ μ.) ἡ Α. Θ. Παναγιότης διὰ τοῦ πανοσιολ. Μ. Πρωτοσυγκέλλου, μεταβάντος ἐν συνοδείᾳ τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Τουρκικοῦ Γραφείου τῶν Πατριαρχείων, διεβίβασε συγχαρητηρίους εὐχὰς τῷ ἐξοχ. Νομάρχῃ τῆς Πόλεως κ. Λουτφῆ Κιρδὰρ καὶ τῷ Διευθυντῇ τῆς Ἀστυνομίας κ. Κιαμρὰν Τζουχρούκ.

Καταλλήλως διεβιβάσθησαν αἱ Πατριαρχικαὶ εὐχαὶ καὶ τῷ ἐντιμ. Ὑποδιοικητῇ Φατὴχ καὶ ταῖς ἐν Φαναρίῳ Ἀρχαῖς.

— Ἐπὶ τῇ Ἐθνικῇ Ἑορτῇ τῆς Γιουγοσλαυΐας (1 τοῦ μ.) ἡ Α. Θ. Παναγιότης συνεχάρη τῷ ἐνταῦθα ἐντιμ. Γενικῷ Προξενείῳ τῆς Γιουγκοσλαυΐας, ἐπὶ τούτῳ ἀντιπροσώπου Αὐτῆς παραστάντος καὶ ἐν τῇ τελεσθείσῃ ἐν τῷ ἐν Γαλατᾷ ἁγιορειτικῷ ῥωσσικῷ Μετοχίῳ τοῦ ἁγ. Ἀνδρέου ἑορτίῳ Δοξολογίᾳ.

— Ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῶν Χριστουγέννων ἀντιπροσωπεία ἀπὸ μέρους τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου τῶν Ἀρμενίων κ. Μεσρὼπ Ναρογιὰν ἐπισκεφθεῖσα τὰ Πατριαρχεῖα διεβίβασε τὰς συγχαρητηρίους προσρήσεις τῆς Α. Μακαριότητος. Τὴν ἀντιπροσωπείαν ἐδέχθη, κατ' ἐντολὴν τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, ὁ πανοσι . Μ. Πρωτοσύγκελλος.

Πατριαρχικὸς Ναὸς

Τῇ Κυριακῇ πρὸ τῆς Χριστοῦ Γεννήσεως (21 τοῦ μ.) ἐν τῷ πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ τὴν θείαν λειτουργίαν ἐτέλεσεν ὁ σεβ. Μητροπολίτης Χριστουπόλεως κ. Μελέτιος, προστὰς τοῦ τελεσθέντος τεσσαρακονθημέρου μνημοσύνου τοῦ ἐκ τῶν Ἐπιτρόπων τοῦ Ναοῦ ἀειμνήστου Χαραλάμπους Ἁγνιάδου.

Ὀνομαστήρια

— Ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τοῦ ἐν ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Νικολάου, ἡ Α. Θ. Παναγιότης

διεβίβασε διὰ τοῦ πανοσιολ. Μ. Πρωτοσυγκέλλου εὐχὰς καὶ εὐλογίας τῷ ἐντιμ. κ. Νικολάῳ Λουκασίεβιτς, Γενικῷ Προξένῳ τῆς Ρουμανίας, τῷ ἐξοχωτάτῳ Βουλευτῇ καὶ Ἰατρῷ κ. Νικολάῳ Ταπτᾷ καὶ τῷ ἐριτίμῳ κ. Νικολάῳ Σγουρίδῃ, Προέδρῳ τῆς Κεντρικῆς Ἐφορείας Σταυροδρομίου.

Ἀγγλικανικὴ Ἐκκλησία

. Ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῶν Χριστουγέννων ἐν τῇ τελεσθείσῃ ἐν τῷ ἐνταῦθα Ἀγγλικανικῷ Ναῷ ὑπὸ τοῦ Ἀγγλικανοῦ Πρωθιερέως αἰδεσιμ. κ. Αὐγουστίνου Ὄχλεϋ λειτουργίᾳ παρέστη ἀπὸ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ὁ πανοσιολ. Μ. Πρωτοσύγκελλος κ. Ἀδαμάντιος, διαβιβάσας τὰς εὐχὰς Αὐτῆς τῇ εὐσεβεῖ Ἀγγλικανικῇ Παροικίᾳ τῆς Πόλεως.

Θεῖον κήρυγμα

— Κατὰ πάσας τὰς ἐν τῷ μηνὶ τούτῳ Κυριακὰς τῆς Νηστείας τῶν Χριστουγέννων ἐν τοῖς ἱ. Ναοῖς τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς ἐκήρυξαν οἱ ἑκασταχοῦ λειτουργήσαντες ἢ χοροστατήσαντες Ἀρχιερεῖς, οἱ θεοφ. Ἀρχιερατικῶς καὶ οἱ θεολόγοι εἴτε τὸ δικαίωμα τοῦ θείου λόγου ἔχοντες πανοσ. ἱερατικῶς προϊστάμενοι τῶν ἱ. Ναῶν καὶ οἱ τακτικοί, ἐν οἷς ὑπάρχουσιν, ἱεροκήρυκες αὐτῶν.

— Ἐν τῷ πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ τῇ Κυριακῇ τῶν Προπατόρων (14 τοῦ μ.) ὡμίλησεν ὁ Ἀρχιερατικῶς προϊστάμενος Γαλατᾶ θεοφ. Ἐπίσκοπος Ἐλαίας κ. Ἀγαθάγγελος.

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ

Ἱερὰ Σύνοδος. Κατὰ τὸν παρόντα μῆνα ὑπὸ τὴν προεδρείαν τῆς Αὐτοῦ Θειοτάτης Παναγιότητος ἡ Ἁγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος συνῆλθεν εἰς τὰς τακτικὰς αὐτῆς συνεδρίας, ἀσχοληθεῖσα μὲ ἐκκλησιαστικὰ ζητήματα εἰδικοῦ καὶ γενικοῦ χαρακτῆρος.

Μοναστηριακὴ Ἐπιτροπὴ Κριθέντος ἀπαραιτήτου ὅπως τὰ καθήκοντα τῆς ἐποπτείας καὶ διοικήσεως τῶν ἐν Πριγκηπονήσοις ἱερῶν Μονῶν, ἅτινα συνεκέντρου μέχρι τοῦδε ἡ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν Ἐπιτροπὴ τῶν Πατριαρχείων, ἀνατεθῶσιν εἰς ἰδιαιτέραν τακτικὴν Μοναστηριακὴν Ἐπιτροπήν, ἐνεκρίθη ἡ σύστασις τοιαύτης τριμελοῦς συνοδικῆς ἐπιτροπῆς καὶ κατηρτίσθη αὕτη ἐκ τῶν σεβ. Μητροπολιτῶν Πριγκηπονήσων κ. Θωμᾶ, Ἡλιουπόλεως κ. Γενναδίου καὶ Λαοδικείας κ. Δωροθέου.

Διακοπὴ συνεδριῶν. Ἐπὶ τῇ προσεγγίσει τῶν ἑορτῶν τοῦ Δωδεκαημέρου, διακοπεισῶν τῶν ἐργασιῶν τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου τῇ 18ῃ τοῦ μηνός, ἡ Α. Θ. Παναγιότης ηὐχήθη τοῖς σεβ. ἁγίοις Συνοδικοῖς τὰ εἰκότα, ἀπὸ μέρους δὲ αὐτῶν ἀντηυχήθη τὰ δέοντα ὁ Α΄. τῇ τάξει σεβ. Μητροπολίτης Χαλκηδόνος κ. Μάξιμος.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ Π. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ

ΑΡΧΩΝ Μ. ΔΙΕΡΜΗΝΕΥΣ ΤΗΣ ΜΕΓ. ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Πάσχων ἐκ χρονίας καρδιακῆς παθήσεως, ἐνταθείσης τελευταίως, ἀπεβίωσε τῇ 20 Δεκεμβρίου ὁ ***Ἄρχων Μ. Διερμηνεὺς τῆς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας Σπυρίδων Π. Κωνσταντινίδης.***

Τῆς κηδείας τοῦ ἀειμνήστου γενομένης δαπάνῃ τῆς Ἐκκλησίας, ἡ νεκρώσιμος ἀκολουθία ἐψάλη ἐν τῷ ἱερῷ Ναῷ Ἁγίας Τριάδος Σταυροδρομίου. Προεξῆρχον ταύτης οἱ σεβ. Μητροπολῖται Χαλκηδόνος κ. Μάξιμος, Χριστουπόλεως κ. Μελέτιος καὶ Λαοδικείας κ. Δωρόθεος. Ἀπὸ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος παρέστη ὁ πανοσιολ. Μ. Ἀρχιδιάκονος κ. Μάξιμος. Παρῆσαν οἱ σεβ. Μητροπολῖται, οἱ θεοφ. Ἐπίσκοποι, οἱ Κληρικοὶ καὶ Λαϊκοὶ Ὑπάλληλοι τῆς Πατριαρχικῆς Αὐλῆς ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τοῦ πανοσιολ. Μ. Πρωτοσυγκέλλου, οἱ Ὀφφικιάλοι, μέλη τοῦ Νομικοῦ Συμβουλίου τῶν Πατριαρχείων. Ἐπίσης παρέστησαν ἀντιπρόσωποι τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου τῶν Ἀρμενίων, ὁ αἰδεσιμολ. Σέρβος Πρωθιερεύς, ἀπὸ μέρους καὶ τοῦ ἐντίμου Γιουγοσλαυϊκοῦ Προξενείου, ὁ αἰδεσιμολ. Ἀγγλικανὸς Πρωθιερεὺς καὶ ὁ Ἐπίσκοπος τῶν Οὐνιτῶν σεβ. Γρατιανουπόλεως, ἐκ δὲ τῶν ἐπισήμων ὁ ἐντιμ. Γενικὸς Πρόξενος τῆς Ρουμανίας κ. Ν. Λουκασίεβιτς μετὰ τῆς εὐγεν. κυρίας Λουκασίεβιτς, ὁ Πρόξενος τῆς Ἑλλάδος κ. Δ. Τσαγγρῆς ἐκπροσωπῶν τὸν κ. Γενικὸν Πρόξενον, ὁ Γ. Πρόξενος τῆς Πολωνίας μετὰ τοῦ Προξένου καὶ τοῦ Νομικοῦ Συμβούλου τοῦ Προξενείου, ὁ Διερμηνεὺς τοῦ Γαλλικοῦ Προξενείου ἀπὸ μέρους τοῦ κ. Γενικοῦ Προξένου τῆς Γαλλίας.

Ἐν τῷ τέλει τῆς νεκρωσίμου ἀκολουθίας ὁ προεξάρχων σεβ. Μητροπολίτης Χαλκηδόνος ἐν καλλιεπεῖ ἐπικηδείῳ ἀνέλυσε τὸν βίον τοῦ ἀειμνήστου καὶ ἐξῆρε τὴν μακρὰν ἐν τῇ Μ. Ἐκκλησίᾳ καὶ δόκιμον διακονίαν αὐτοῦ. Ἀπὸ μέρους τῶν ἐν τῇ Π. Αὐλῇ συναδέλφων τοῦ ἀειμνήστου καταλλήλως προσεφώνησε τὸν νεκρὸν ὁ πανοσιολ. Μ. Πρωτοσύγκελλος.

Ὁ ἀείμνηστος Σπυρίδων Κωνσταντινίδης, βυζάντιος τὴν πατρίδα, ἐγεννήθη τῷ 1874, ἐσπούδασεν ἐν τῇ Π. Μ. τοῦ Γένους Σχολῇ καὶ ἐν τῷ Λυκείῳ Γαλατᾶ σεράϊ καὶ προσελήφθη ἀρχικῶς ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τοῦ Ὑπουργείου τῶν ἐξωτερικῶν διωρίσθη ὡς βοηθὸς τοῦ ὑποδιοικητοῦ Πλωμαρίου, ἐκεῖθεν δὲ προσελήφθη εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου τῷ 1900 ὡς βοηθὸς Καπουκεχαγιᾶς τὸ πρῶτον ὀνομασθεὶς τῷ 1924 Διερμηνεὺς τῶν Πατριαρχείων, τιμηθεὶς δὲ ὡς τοιοῦτος ὑπὸ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, βραβευούσης τὴν μακρὰν καὶ δόκιμον διακονίαν αὐτοῦ, διὰ τοῦ ὀφφικίου τοῦ Ἄρχοντος Μ. Διερμηνέως τῆς Μ. τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας. Ὁ ἀείμνηστος ὡς Διερμηνεὺς μετέσχε πλείστων κατὰ καιροὺς Πατριαρχικῶν Ἀποστολῶν εἰς τὸ Ἐξωτερικόν, διακριθεὶς πάντοτε διὰ τὴν ἄμεμπτον αὐτοῦ παράστασιν, εἶχε δὲ τιμηθῇ διὰ πλείστων κατωτέρων καὶ ἀνωτέρων παρασήμων διαφόρων Κρατῶν.

Διὰ τοῦ θανάτου τοῦ ἀειμνήστου Σπ. Κωνσταντινίδου ἐκλείπει μία τῶν πλέον σεβασμίων καὶ προσφιλῶν φυσιογνωμιῶν τῆς Πατριαρχικῆς Αὐλῆς ἡ ὁποία διὰ τῆς μακρᾶς καὶ τιμίας ἐν τῷ ἱερῷ ἡμῶν Κέντρῳ διακονίας αὐτῆς, τῆς παραδειγματικῆς ἀφοσιώσεως, τῆς ἁγνότητος τῆς σκέψεως καὶ τῆς ἀκριβείας τῆς ὑπηρεσίας, καὶ ἐπὶ πᾶσι τῆς βαθείας πείρας καὶ ἀμέμπτου παραστάσεως ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτῆς δικαιοδοσίᾳ, ἀνέδειξεν ἑαυτὴν ἓν τῶν πολυτιμωτέρων στελεχῶν τῆς Πατριαρχικῆς Αὐλῆς, ἀρθεῖσα ὑπεράνω τῆς θέσεως τοῦ ἁπλοῦ ὑπαλλήλου καὶ ἐξυψώσασα ἑαυτὴν εἰς στοιχεῖον τῆς Αὐλῆς ζωντανὸν ὡς ἀληθῆ μύστην τοῦ ἔργου αὐτῆς τὸν θάνατόν του ἐπένθησαν εἰλικρινῶς πάντες ὡς πραγματικὴν ἀπώλειαν.

Ὁ νεκρὸς τοῦ ἀειμνήστου ἐνεταφιάσθη ἐν τῷ Νεκροταφείῳ Σισλῆ. Εἴη αὐτοῦ αἰωνία ἡ μνήμη.

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ